

## Onderwerp

Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit in 2030

|                          |                 |                      |          |
|--------------------------|-----------------|----------------------|----------|
| <b>Opsteller</b>         | Henk Nijhuis    | <b>Behandeldatum</b> |          |
| <b>Programma</b>         | Openbare ruimte | <b>Status</b>        | Openbaar |
| <b>Portefuillehouder</b> | H. Tiemens      |                      |          |

---

## Samenvatting

Om de gezondheid van de inwoners van Nijmegen te verbeteren, stelde de gemeenteraad in 2016 de roetreductienorm vast van 40% minder uitstoot van roet in 2022. Om dat doel te kunnen halen werd in 2017 door ons College een maatregelprogramma luchtkwaliteit vastgesteld.

Uit recente metingen en modelberekeningen blijkt dat Nijmegen de roetreductienorm nagenoeg gaat halen in 2022, door reeds ingezette maatregelen en door autonome ontwikkelingen (zoals de landelijke verschoning van voertuigen op de weg). De gezondheid van onze burgers maakt echter dat er meer maatregelen nodig zijn. Luchtverontreiniging zorgt voor veel gezondheidsschade. Om gezondheidseffecten door luchtvervuiling te verminderen zijn landelijk nieuwe doelen afgesproken. Nijmegen heeft zich hieraan verbonden door het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord op 13 januari 2020. Voorgesteld wordt deze nieuwe doelen voor de periode tot 2030 vast te stellen, t.w.: terugdringen van gezondheidseffecten door de uitstoot van binnenlandse bronnen met 50% en het voldoen in 2030 aan de WHO-advieswaarden. Het college wil om deze gezondheidswinst te behalen een nieuw, breed programma voor periode 2020-2030 vaststellen met een 29-tal maatregelen.

Een belangrijke nieuwe maatregel is het invoeren van drie zero-emissiezones voor stadslogistiek. Bevoorrading van winkels mag dan alleen nog met elektrische voertuigen of transportmiddelen die geen uitstoot veroorzaken. We volgen daarbij landelijke afspraken rond invoering van zero-emissiezones voor stadslogistiek, bijv. het zonodig instellen van overgangsmaatregelen. Ook komt er een verbod op oude brom- en snorfietsen in bepaalde gebieden. Daarnaast komen er aanvullende maatregelen om de overlast van houtstook tegen te gaan en een aantal maatregelen voor de scheepvaart, bedrijven en mobiliteit. Met dit brede pakket draagt iedereen bij aan een schonere lucht. Ook wordt een aantal acties uit het lopende uitvoeringsprogramma 2018-2022 voortgezet. Een onderdeel van het vorige programma waar veel aandacht voor is het geweest, was het onderzoek naar de mogelijkheden voor een (stadsbrede) milieuzone. Na uitgebreid onderzoek is de conclusie dat die vooralsnog niet wordt ingevoerd.

De maatregelen zijn afgestemd met de bedrijvenorganisaties ECN, Huis van de Binnenstad, TPN West en Bijsterhuizen. Samen met deze partners gaan we invulling geven aan het convenant duurzaam vrachtvervoer bedrijventerreinen.

---

## Voorstel

1. De nieuwe doelstellingen voor luchtkwaliteit voor de periode tot 2030 vast te stellen t.w. terugdringen van de gezondheidseffecten door de uitstoot van binnenlandse bronnen met 50% en het voldoen in 2030 aan de WHO-advieswaarden
2. In te stemmen met het nieuwe maatregelprogramma “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit”, met daarin de volgende nieuwe maatregelen:
  - a) Subsidieregeling ZZP en MKB voor aanschaf schone voertuigen;
  - b) Convenant duurzaam vrachtvervoer bedrijventerreinen;
  - c) Het weren van brommers en snorfietsen van voor 2011; onder voorbehoud en alleen na vaststelling van de meerjarenbegroting 2021-2024 door de raad;
  - d) Subsidieregeling instellen voor degenen die worden getroffen door het weren van brom- en snorfietsen brom/snorfietsen;
  - e) Beperken toegang havenbekkens per 2025 in overleg met Rotterdam en andere steden;
  - f) Instellen zero-emissie zones stadslogistiek in het stadscentrum, Hof van Holland en Heijendaal per 2025; onder voorbehoud en alleen na vaststelling van de meerjarenbegroting 2021-2024 door de raad;
3. De middelen die als investeringsbudget en structurele gelden beschikbaar waren voor de invoering en beheer van de milieuzone, in te zetten voor de uitvoering van de nieuwe en geactualiseerde maatregelen uit het uitvoeringsprogramma “Op weg naar gezonde luchtkwaliteit”, alsmede de monitoring van de voortgang van het programma.
4. Voor een aantal maatregelen is extra budget nodig, te weten € 900.000. Het voorstel is om hierover in het kader van de stadsbegroting 2021 een besluit te nemen.

### Aanleiding

#### *Nieuwe maatregelen nodig om de luchtkwaliteit te verbeteren*

Om de negatieve gezondheidseffecten voor de inwoners van Nijmegen te verminderen is in oktober 2016 de Nijmeegse roetreductienorm vastgesteld. Deze roetreductienorm gaat uit van een vermindering van roet van 40% in 2022 ten opzichte van 2014. Om deze zelf opgelegde eis te halen, heeft het college in 2017 het Maatregelprogramma luchtkwaliteit Nijmegen 2018 t/m 2022 vastgesteld.

Het Maatregelprogramma luchtkwaliteit 2018 – 2022 heeft de afgelopen jaren geleid tot een groot aantal acties voor verschillende doelgroepen. Deze acties hebben resultaat gehad. Maar ondanks deze resultaten zien we dat een verdere verbetering van de luchtkwaliteit in Nijmegen noodzakelijk is. We voldoen namelijk nog niet voor alle stoffen aan de WHO-advieswaarden. Daarnaast vergt de ambitie van het nationale Schone Lucht Akkoord een extra inspanning. Daarom zetten we met dit nieuwe uitvoeringsprogramma in op een 29-tal bestaande, nieuwe en geactualiseerde maatregelen voor de periode 2020 - 2030.

### Beoogde impact

De beoogde impact van het uitvoeringsprogramma is, naast het halen van de roetreductienorm in 2022, het halen van de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord en het voldoen aan de WHO-advieswaarden in 2030. Daarmee dragen we bij aan een betere gezondheid voor de inwoners van Nijmegen.

## Argumenten

### *1.1 Vaststellen nieuwe doelen voor de luchtkwaliteit in Nijmegen*

Luchtverontreiniging zorgt voor veel gezondheidsschade. Om gezondheidseffecten door luchtvervuiling te verminderen zijn landelijk nieuwe doelen afgesproken. Nijmegen heeft zich hieraan verbonden door het ondertekenen van het Schone Lucht Akkoord op 13 januari 2020. Voorgesteld wordt deze nieuwe doelen voor de periode tot 2030 vast te stellen, t.w.: terugdringen van de gezondheidseffecten door de uitstoot van binnenlandse bronnen met 50% en het voldoen in 2030 aan de WHO-advieswaarden.

### *2.1 Instemmen met het maatregelprogramma “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit”:*

Met de 29 maatregelen uit het Uitvoeringsprogramma “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit” dragen we bij aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee de gezondheid van de inwoners van Nijmegen. Door uitvoering te geven aan deze maatregelen lukt het ons om in 2022 de roetreductienorm te halen en geven we invulling aan de doelstellingen van het Schone Lucht Akkoord en de WHO-advieswaarden. Door jaarlijkse monitoring willen we zicht houden op de verbetering van de luchtkwaliteit, zodat we kunnen bijsturen indien nodig. Hiervoor is onderzoek nodig in de vorm van o.a. tellingen, metingen en modelberekeningen.

### *2.2 Participatie met bedrijven*

De maatregelen zijn afgestemd met de bedrijvenorganisaties ECN, Huis van de Binnenstad, TPN West en Bijsterhuizen. Samen met deze partners gaan we invulling geven aan het convenant duurzaam vrachtvervoer bedrijventerreinen.

### *3.1 Inzetten middelen milieuzone voor de maatregelen uit het uitvoeringsprogramma*

Voor de invoering van de milieuzone was een investeringsbudget gereserveerd van € 500.000 en een structureel exploitatiebudget van € 207.000 in 2020 en daarna jaarlijks € 307.000. Deze middelen zijn nodig om de nieuwe en geactualiseerde maatregelen uit het uitvoeringsprogramma uit te kunnen voeren. Dit wordt verder toegelicht in de financiële paragraaf.

Een deel van het budget wordt ingezet voor de jaarlijkse monitoring. Dit is belangrijk om zicht te houden op de verbetering van de luchtkwaliteit, zodat we kunnen bijsturen indien nodig. Hiervoor is onderzoek nodig in de vorm van o.a. tellingen, metingen en modelberekeningen.

### *4.1. Extra investeringsbudget nodig*

Het omvangrijke maatregelpakket van 29 maatregelen vraagt om extra middelen, te weten € 900.000. Hierover zal bij de begroting 2021 e.v. een besluit worden genomen. Dit wordt verder toegelicht in de financiële paragraaf.

## Kanttekeningen

Het verbeteren van luchtkwaliteit is een complexe materie met uitgebreide set van mogelijke maatregelen én soms onvoorspelbare autonome effecten. Het niet invoeren van een milieuzone voor wegverkeer zal zeker tot publieke en politieke discussie leiden. Benadrukt zal moeten worden dat we het streven naar een verbeterde luchtkwaliteit niet loslaten, integendeel. De afgelopen jaren hebben we reeds veel maatregelen uitgevoerd en/of opgestart. Gezien de forse gerealiseerde verbetering heeft dit ook succes gehad.

### *We zien af van het invoeren van een milieuzone*

Om de roetreductienorm te behalen was in het maatregelenprogramma luchtkwaliteit en coalitieakkoord een milieuzone voorzien. Afgelopen periode onderzocht de gemeente daarom uitgebreid welke vorm van een milieuzone in Nijmegen effectief en haalbaar zou zijn. Een Nijmeegse milieuzone zou moeten passen binnen het landelijke harmonisatiemodel voor milieuzones. Daarin kunnen oude, vervuilende bussen, vrachtwagens, personenauto's en bestelauto's op diesel worden geweerd. Verschillende varianten van milieuzones zijn verkend: voor het centrum, het gebied binnen de S100 en de gehele stad, en voor de diverse mogelijke voertuigsoorten en verschillende ingangsjaren zoals vermeld in het harmonisatiemodel. De effecten van de mogelijke vormen van een milieuzone zijn verkend. Gekeken is naar het effect op de luchtkwaliteit, de gevolgen voor bewoners en bedrijven, de uitvoerbaarheid en juridische haalbaarheid. Alle argumenten afwegend vindt het college van burgemeester en wethouders dat de invoering van een milieuzone gericht op extra roetreductie een te forse maatregel is in relatie tot de hoge kosten, het draagvlak en het te bereiken effect. Het oorspronkelijke doel, de roetreductienorm, lijkt namelijk ook met andere lokale en bovenlokale maatregelen gehaald te worden. Een milieuzone is daarmee niet definitief van de baan. Als het nieuwe maatregelenpakket onvoldoende kan worden uitgevoerd (bijvoorbeeld het covenant met vervoersbedrijven), zal een zone in welke vorm dan ook misschien alsnog nodig zijn. Voordeel is dat in de afgelopen periode veel nuttig voorwerk is gedaan waardoor dit veel minder tijd zal kosten.

### **Financiën**

In de begroting was voor de verkenning en realisatie van de milieuzone een investeringsbudget opgenomen van € 500.000 en een structureel exploitatie budget van € 207.000 in 2020 en daarna jaarlijks € 307.000. Aan uw raad wordt voorgesteld om de middelen die als investeringsbudget en structurele gelden beschikbaar waren voor de invoering en beheer van de milieuzone, in te zetten voor de uitvoering van de nieuwe en geactualiseerde maatregelen uit het uitvoeringsprogramma "Op weg naar gezonde luchtkwaliteit", alsmede de monitoring van de voortgang van het programma. De belangrijkste maatregelen met financiële effecten zijn de volgende:

| Omschrijving                                                                                                           | bedragen (x € 1.000,-) |      |      |      |                                 |      |      |      |      |      |             |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|------|------|------|---------------------------------|------|------|------|------|------|-------------|
|                                                                                                                        | 2020                   | 2021 | 2022 | 2023 | 2024                            | 2025 | 2026 | 2027 | 2028 | 2029 | totaal 10jr |
| Convenant en communicatie bedrijventerreinen (incl. uitvoeringskosten) [2b]                                            | 40                     | 40   | 40   | pm   | pm                              | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 120         |
| Monitoring wagenpark bedrijventerreinen [2b]                                                                           | 15                     | 15   | 15   | 0    | 0                               | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 45          |
| Invoering milieuzone bedrijventerreinen [2b]                                                                           | 0                      | 0    | 0    | pm   | pm                              | pm   | pm   | pm   | pm   | pm   | 0           |
| Onderzoek impact normering havenbekkens [2e]                                                                           | 30                     | 0    | 0    | 0    | 0                               | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 30          |
| Afronden verkenning milieuzone                                                                                         | 10                     | 0    | 0    | 0    | 0                               | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 10          |
| Subsidieregeling bestelbusjes [2a]                                                                                     | 50                     | 100  | 100  | 0    | 0                               | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 250         |
| Invoeren zero emissie zones stadslogistiek [2f]                                                                        | 40                     | 65   | 65   | 100  | 130                             | 300  | 300  | 300  | 300  | 300  | 1900        |
| Aanvullende investeringslasten 200k (afschrijving 5jr) voor de invoering van de zero emissie zones stadslogistiek [2f] |                        |      |      |      | dekking via begroting 2021 e.v. |      |      |      |      |      | 0           |
| Uitvoeringskosten weren van brommers en snorfietsen [2c]                                                               | 25                     | 50   | 50   | 50   | 20                              | 220  | 220  | 220  | 220  | 220  | 1.295       |
| Subsidieregeling brom/snorfietsen [2d]                                                                                 | 25                     | 50   | 50   | pm   | pm                              | 0    | 0    | 0    | 0    | 0    | 125         |
| Aanvullende investeringslasten 700k (afschrijving 5jr) voor het weren van brommers en snorfietsen [2c]                 |                        |      |      |      | dekking via begroting 2021 e.v. |      |      |      |      |      | 0           |
| Totale lasten                                                                                                          | 235                    | 320  | 320  | 150  | 150                             | 520  | 520  | 520  | 520  | 520  | 3.775       |
| Beschikbaar in huidige Begroting (SB2020-2023)                                                                         | 207                    | 307  | 307  | 307  | 307                             | 307  | 307  | 307  | 307  | 307  | 2.970       |
| Saldo ten opzichte van begroting                                                                                       | 28                     | 13   | 13   | -157 | -157                            | 213  | 213  | 213  | 213  | 213  | 805         |
| [betreft beslispunt]                                                                                                   |                        |      |      |      |                                 |      |      |      |      |      |             |

| Claims begroting 2021 e.v. (*) | bedragen (x € 1.000,-) |      |      |      |      |            |
|--------------------------------|------------------------|------|------|------|------|------------|
|                                | 2020                   | 2021 | 2022 | 2023 | 2024 | Vanaf 2025 |
| Investering                    |                        |      |      | 200  | 700  |            |
| Exploitatie                    | 28                     | 13   | 13   | -157 | -157 | 213        |

(\*) Er is sprake van een directe relatie tussen de investeringsclaim ten behoeve van de aanschaf van bijvoorbeeld borden en camera's en de exploitatie claim ten behoeve van de jaarlijkse uitvoeringskosten van onder andere handhaving en onderhoud. De invoering van de zero emissie zones stadslogistiek en het weren van brom-/snorfietsen kan alleen plaatsvinden als zowel de investeringsclaim als de exploitatieclaim in de begroting 2021 e.v. door uw raad wordt overgenomen.

**Vervolg**

Na de besluitvorming van uw raad gaan we over tot uitvoering en programmering van de maatregelen en rapporteren we jaarlijks over de voortgang. Een tussenevaluatie is voorzien in 2025.

**Bijlage(n)**

1. Maatregelprogramma “Op weg naar een gezonde luchtkwaliteit”, gemeente Nijmegen, juli 2020.
2. Jaarrapportage luchtkwaliteit “Ontwikkeling luchtkwaliteit in Nijmegen – stand van zaken najaar 2019, gemeente Nijmegen, maart 2020.
3. Onderzoek milieuzone Nijmegen – actualisatie 2020, RHDHV, februari 2020.